

Konsekvensutredning dnr 2025-000271

A. Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

1. Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Enligt biologisk rådgivning är bestånden av sjurygg för närvarande sannolikt inte inom biologisk säkra gränser i varken Skagerrak, Kattegatt, Öresund eller Östersjön.

Fångsterna av sjurygg har också minskat kontinuerligt de senaste decennierna. Trots att fisket bedrivs i samma omfattning som tidigare så går fångsterna av sjurygg ner, särskilt i Öresund som står för merparten av det riktade svenska fisket. Sjuryggsfiske bedrivs även i Skagerrak och Kattegatt om än i mindre omfattning. Ett visst fiske sker också i Östersjön.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det i nuläget inte är lämpligt att rikta något fiske efter arten över huvud taget och förslår därför att arten fredas från fiske, som ett led i att möjliggöra en återuppbyggnad av bestånden.

Även i Danmark har den negativa beståndsutvecklingen uppmärksamats och Danmark har därför förbjudit riktat fiske efter sjurygg under 2025. Detta innebär att den sjurygg som Sverige nu föreslår ska fredas inte heller får fångas i ett danskt fiske, varför förutsättningarna för återuppbyggnaden av bestånden ökar, speciellt i Öresund.

2. Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Tillgängliga underlag visar tydligt att bestånden idag inte fiskas på ett långsiktigt hållbart sätt och att utan ytterligare reglering så finns det en risk att bestånden inte kan återhämta sig.

3. Beskrivning av de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att beståndssituationen är så allvarlig att det inte finns utrymme att bedriva ett riktat fiske efter sjurygg i något av Sveriges havsområden. Myndigheten bedömer dock att det räcker med att förbjuda det riktade fisket efter arten nationellt.

Oavsiktliga bifångster av sjurygg i annat fiske än det riktade fisket ska återutsättas och bedömningen är att sjuryggen har hög överlevnad. Att helt förbjuda fisket med alla redskap som skulle kunna fånga sjurygg är därför inte nödvändigt och innebär att det kommer att vara möjligt att fortsatt fiska efter andra arter.

B. Förslagets relation till EU-rätten

1. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap.

EU:s gemensamma fiskeripolitik omfattar åtgärder för bevarande och förvaltning av levande marina akvatiska resurser, dvs. de akvatiska resurserna i haven. Det finns dock inte några bevarandeåtgärder på EU-nivå som motsvarar de föreslagna åtgärderna, utan förslaget innebär en komplettering av EU:s regelverk i syfte att förbättra bevarandestatusen för sjurygg. Denna komplettering överensstämmer med de mål och principer för den gemensamma fiskeripolitiken som anges i artiklarna 2 och 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013¹, den s.k. grundförordningen.

C. Rättsliga grunder

1. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Förslaget beslut grundar sig på HaV:s bemyndiganden i 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen samt artikel 20 i grundförordningen.

Enligt artikel 20 får en medlemsstat vidta icke-diskriminerande åtgärder för bevarande och förvaltning av fiskbestånd och för att bibehålla eller förbättra bevarandestatusen för de marina ekosystemen inom en gräns på tolv nautiska mil från dess baslinjer, förutsatt att unionen inte har antagit åtgärder för bevarande och förvaltning särskilt för detta område eller åtgärder som specifikt avser det problem som identifierats av den berörda medlemsstaten. Åtgärderna ska vara minst lika strikta som åtgärderna enligt unionsrätten.

D. Analys av förslagets konsekvenser

1. Beskrivning av de övergripande konsekvenserna

Konsekvensen av en nationell fredning av sjurygg är att landning av arten förbjuds. Detta innebär att inget riktat fiske efter arten kommer att bedrivas. Däremot kommer det fortsatt att vara tillåtet att fiska efter andra arter.

Under 2023 har 34 fartyg rapporterat landningar av sjurygg motsvarande cirka 3,2 ton. Viss del av den totala landningen var dock som bifångst i trålfisket. Det riktade fisket efter sjurygg, som bedrivs med passiva redskap, landade cirka 2 ton sjurygg till ett landningsvärde av cirka 43 000 kr under 2023; totalt var det 21 fartyg som fiskade med passiva redskap och landade sjurygg. Under 2023 bedrevs det passiva fisket främst i Öresund men även vissa landningar förekom i Kattegatt och Skagerrak. Ingen yrkesfiskare kan anses vara beroende av fisket efter sjurygg eftersom respektive fartygs landningar av sjurygg inte står för majoriteten av deras totala

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG

landningar, sett till både vikt och värde. Därför gör Havs- och vattenmyndigheten den bedömningen att konsekvenserna för yrkesfisket kommer bli begränsade.

Fredningen av sjurygg föreslås även omfatta fritidsfisket. Det finns idag inga krav på registrering eller rapportering av fritidsfiskare varför omfattningen av fritidsfisket efter sjurygg är okänd. Myndighetens bedömning är dock att detta fiske förekommer i begränsad omfattning men potentiellt kan komma att öka om fredningen enbart skulle omfatta yrkesfisket eftersom fångstplatserna blir mer tillgängliga. Det skulle också innebära problem ur kontrollhänseende om vissa kategorier fiskande undantas från fredningen.

2. Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för

a. Staten

Föreskriftsförslaget får inte några andra konsekvenser för staten utöver de kostnader som Havs- och vattenmyndigheten har för framtagandet av föreskrifterna.

b. Kommuner och regioner

Den föreslagna ändringen bedöms inte medföra några kostnader eller intäkter för kommuner eller regioner.

c. Företag

Förslaget påverkar främst det passiva fisket där 21 yrkesfiskare (mikroföretag) landade sjurygg under 2023. De totala landningarna uppgick till cirka 2 ton till ett sammanlagt värde av 43 000 kr. På kort sikt innebär förslaget att dessa yrkesfiskare går miste om inkomsten från landningar av sjurygg. Havs- och vattenmyndigheten har ej kännedom om beredningsindustrins exakta omfattning kopplat till detta fiske och kan således ej heller bedöma påverkan kvantitativt. Däremot kan man utifrån omfattningen av fisket få en ungefärlig bild av storleken på efterföljande beredningsindustri. Värdet från denna beredning är därmed inte del i den presenterade summan ovan, vilket enbart avser försåld fångst i första led. Havs- och vattenmyndigheten har inte heller kännedom om hur många av dessa yrkesfiskare som förädlar fångsten och bereder stenbitsrommen själva, ett sådant värde innefattas inte i summan ovan.

Men även om svenska landningar av sjurygg är relativt låga så nyttjas bestånden framför allt av ett småskaligt kustnära yrkesfiske, som idag är kraftigt begränsade även vad gäller fisket efter andra arter som till exempel sill, torsk, tunga och ål. Detta kan innebära att även ett mindre bortfall kan påverka inkomsterna för en enskild småskalig kustnära yrkesfiskare. Utan förvaltningsåtgärder, såsom förslaget i denna remiss, finns emellertid en stor risk att landningarna framöver kommer att minska, varpå den årliga förlorade inkomsten i så fall riskerar att bli mindre än 43 000 kr.

Givet att det sker en återhämtning av bestånden och att fisket då åter kan tillåtas, kan yrkesfisket på lång sikt åter kunna generera inkomster från fisket efter sjurygg.

d. Andra enskilda

En stängning av ett fiske eller fredning av en art kan eventuellt få direkta konsekvenser för slutkonsument, både gällande att utbudet blir lägre men även att priset ökar. Den stenbitsrom

som i dag säljs till konsument på den svenska marknaden kommer emellertid främst från andra fångstzoner än svenska, såsom andra delar i nordostatlanten eller nordvästatlanten. Givet detta är det Havs- och vattenmyndighetens uppfattning att en nationell fredning av sjuryggen varken kommer att påverka tillgången eller priset på stenbitsrom på den svenska marknaden. Det kommer däremot inte längre gå att köpa lokalt fiskad stenbitsrom eller hel fisk.

3. Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1

En nationell fredning av sjurygg innebär att restauranger och fiskhandlare som köper in rom och bereder råvaran inte kommer kunna köpa svenskfångad sjurygg och dess rom. Konsekvenserna av detta blir alltså att sådana företag mister förädlingsvinsterna och möjligheten att marknadsföra en lokalproducerad vara. Havs- och vattenmyndigheten har dock inte tillgång till uppgifter om hur många företag som berörs och i vilken omfattning.

4. Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Det riktade fisket efter sjurygg sker med stormaskiga nät. Bifångster av andra arter i detta fiske är extremt få. På samma sätt sker fisket efter andra arter med mindre maskor och bifångster av sjurygg är få. Havs- och vattenmyndighetens bedömningen är att oavsiktliga bifångster i hög utsträckning kan återutsättas levande och ett totalt redskapsförbud i de vatten sjuryggen förekommer innebär en mer långtgående reglering än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med förslaget.

5. Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Beståndssituationen bedöms vara så allvarlig att förslaget bör träda i kraft snarast. Av tidigare infiskning gör myndigheten dock bedömningen att fisket efter sjurygg normalt startar i mars månad och förslaget är därför att fredningen ska träda i kraft den 1 mars.

Bestämmelserna kommer att kungöras i vanlig ordning och utöver detta kommer information ges via Havs- och vattenmyndighetens hemsida, genom pressmeddelanden samt riktade utskick till yrkesfisket. Länsstyrelsen kommer att sprida information regionalt och också skicka förslaget till berörda intressenter.

6. Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Beståndens utveckling kommer bland annat att utvärderas med hjälp av nuvarande trålfiskeundersökningar från SLU. Undersökningar riktade mot att beskriva sjuryggens beståndsstatus på ett bra sätt finns dock inte idag. Nu används yrkesfiskets landningsdata i stor utsträckning för att bedöma beståndens status. HaV kommer därför att undersöka vilka möjligheter som finns att förbättra beståndsovervakningen och rådgivningen genom fiskerioberoende undersökningar.

E. Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.

F. Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Martin Karlsson, telefon 010-698 62 42, martin.karlsson@havochvatten.se, eller
Martin Rydgren, telefon 010-698 62 50, martin.rydgren@havochvatten.se